

Спеціалізованій вченій раді Д 35.051.01 у
Львівському національному університеті
імені Івана Франка

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

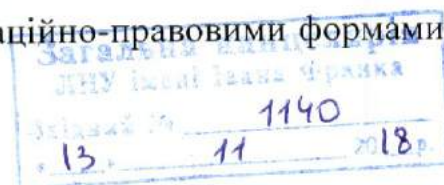
ЗІНЬЦЬО ЮЛІ ВОЛОДИМИРІВНИ

на тему «Управління маркетинговою діяльністю фермерських
господарств України», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та
управління національним господарством

**Актуальність обраної теми
дисертаційної роботи**

У сучасних умовах маркетинг став одним із ключових інструментів організації аграрного бізнесу й ефективного управління ним. Саме він дає змогу суб'єктам господарювання здійснювати моніторинг зовнішнього середовища, забезпечувати процес підготовки, ухвалення та виконання оптимальних управлінських рішень, контролювати ефективність функціонування системи управління діяльністю підприємств аграрного сектору. При цьому дані проблеми особливо актуальні у фермерських господарствах. На відміну від переважної більшості економічно розвинутих країн світу в Україні фермерські господарства не є основними виробниками сільськогосподарської продукції. Значні організаційні зусилля державних органів управління сільським господарством, фінансова підтримка поєднуються з дуже повільним збільшенням, а у окремі роки з скороченням чисельності фермерських господарств. З урахуванням важливості дослідження проблем забезпечення конкурентних переваг фермерських господарств у ринковому середовищі існує потреба комплексного вивчення механізму управління їх маркетинговою діяльністю.

Незважаючи на широке висвітлення в науковій літературі теоретичних та прикладних проблем управління у різних за організаційно-правовими формами

суб'єктах господарювання, проблеми використання маркетингового інструментарію у діяльності фермерських господарств, виявлення прийнятних маркетингових прийомів, які можуть застосовуватись з урахуванням особливостей фермерських залишаються у тіні. З огляду на це тема дисертації Зіньцьо Юлії Володимирівни є особливо актуальною та практично значимою.

Зв'язок дисертації з науковими програмами та пріоритетними напрямками розвитку науки

За тематичною спрямованістю дисертація Зіньцьо Ю.В. є частиною наукової роботи, виконаною відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри маркетингу економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка за напрямом «Методологія прикладних маркетингових досліджень в Україні» (державний реєстраційний номер 0114U005090) та «Тенденції використання сучасного маркетингового інструментарію в Україні» (державний реєстраційний номер 0118U000596). У межах цих тем автор здійснив теоретичне обґрунтування та розробив практичні рекомендації щодо вдосконалення управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Детальний аналіз змісту дисертаційної роботи, автореферату, публікацій за темою дослідження дозволяють зробити висновок щодо логічності, обґрунтованості та достовірності наукових результатів. Об'єкт дослідження вибрано з урахуванням мети дисертаційної роботи. Інформаційна база проведеного дослідження не викликає сумніву. Структура роботи є прийнятною, дозволяє реалізувати мету й завдання.

Не викликає застережень методологічна основа дисертації. Використання сукупності таких наукових методів дослідження як абстракції,

індукції, дедукції, синтезу, узагальнення, систематизації, аналізу, порівняння, графічного і табличного відображення, математичного моделювання є необхідною передумовою вирішення поставленої мети і завдання.

Дисертаційна робота характеризується логічністю викладу матеріалу, взаємозв'язком між параграфами і розділами, чіткістю постановки проблем і сформульованими висновками та пропозиціями. У процесі виконання дисертації автором опрацьовано значну кількість наукової літератури, зокрема законодавчі й нормативно-правові акти з питань формування, регулювання та діяльності фермерських господарств, аналітичні та статистичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, результати власних досліджень автора, офіційні ресурси у мережі Інтернет тощо.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, їх новизна

Основним науковим результатом відповідно до мети дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методологічних і прикладних положень маркетингового управління фермерськими господарствам, а також практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності їх функціонування у існуючому ринковому середовищі.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретико-методологічні засади управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств» дисертант з'ясовує теоретичний зміст сутності фермерських господарств та особливостей управління їх маркетинговою діяльністю. Аналізуючи різноманітні погляди на тлумачення сутності цих понять, автор пропонує власне визначення, відповідно до якого управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств – це процес формування та реалізації комплексу заходів з використанням маркетингового інструментарію, унаслідок чого господарство досягає основних цілей і завдань, а також може впливати на

процеси, пов'язані з ціноутворенням, збутом товарів, конкурентоспроможністю товарів і господарств, задоволенням смаків і вподобань споживачів (п. 1.1).

Автором доповнено критерії класифікації форм господарювання в аграрній сфері, що, на відміну від існуючих, передбачає виокремлення критеріальних ознак поділу форм господарювання за: способом реєстрації; формою власності; характером діяльності; організаційно-правовими формами господарювання згідно з Державним класифікатором України ДК 002:2004; способом формування статутного капіталу; величиною частки іноземного капіталу у статутному капіталі підприємства. Це дало змогу визначити особливості функціонування та роль фермерських господарств у аграрній сфері (п. 1.1, рис. 1.1).

Автором удосконалено теоретико-методичний підхід до розвитку системи управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств, що на відміну від поширених, передбачає виокремлення у системі управління маркетингової діяльності розширеного комплексу маркетингу та формування інфраструктури управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств і враховує вплив різних рівнів середовища маркетингової діяльності з метою підвищення якості ухвалення рішень, адаптування їх до сучасних вимог та потреб вітчизняного аграрного бізнесу й економіки загалом (п. 1.2).

У другому розділі «Аналіз структурних елементів маркетингового управління фермерськими господарствами України» дисертант використав детермінований факторний аналіз, що дало змогу встановити інтенсивність впливу організаційно-економічних і маркетингових чинників на рентабельність, виявити резерви підвищення ефективності їхньої діяльності та спрямувати маркетингу діяльність на поліпшення виробничо-фінансових показників господарств та соціально-економічний розвиток сільських

територій (п. 2. 3). За результатами дослідження регіональних особливостей управління фермерськими господарствами визначено рівень застосування ними маркетингового інструментарію й оцінити прикладі Львівської області можливості їх розвитку (п. 2.1).

Вагомим елементом наукової новизни дисертаційної роботи є науково-методологічний підхід до застосування маркетингових інструментів для кооперації фермерських господарств, що допомогло обґрунтувати необхідність створення якісно нової гнучкої системи збуту продукції, придбання техніки і технологій, який, на відміну від діючого, враховує комплексні соціально-економічні показники розвитку сільських територій (п. 2. 2).

У третьому розділі «Удосконалення механізму управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств» автором розроблено пропозиції щодо підвищення ролі й значення управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств, які враховують набутий світовий досвід і дають можливість формувати маркетингове середовище, сприятливе для розвитку фермерства в Україні (п. 3.2).

Набули подальшого розвитку напрями управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України, виявлення основних резервів для підвищення ефективності їх функціонування (п. 3.1).

Загалом наукові результати, одержані у дисертації, розкривають особистий внесок дисертанта в розвиток теорії й утвердження практики щодо удосконалення процесу управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України.

**Достовірність одержаних результатів і повнота їхнього викладу в
опублікованих працях та авторефераті**

Основні наукові положення та висновки дисертації Зіньцьо Юлії

Володимирівни на тему «Управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України» відображені у відповідних наукових працях згідно вставлених вимог.

Результати дисертаційного дослідження Зіньцьо Ю. В. публіковані у 25 наукових працях, у тому числі 2 у співавторстві. Серед них 7 статей у наукових фахових виданнях України (з них 2 статті, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних), та 2 статті – в іноземних періодичних виданнях, 1 розділ - у навчальному посібнику, 15 тез доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Загальний обсяг публікацій, що належать автору, становить 5,73 д. а.

Викладення матеріалу дисертації є послідовним, науково обґрунтованим, спостерігається логічний зв'язок між різними аспектами досліджуваної проблеми.

Структура і зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Автореферат за своїм змістом відповідає основним положенням, висновкам і пропозиціям викладеним у дисертації, відображає структуру роботи і логіку викладеного матеріалу. Це дає можливість зробити висновок про ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи викладено на 242 сторінках комп'ютерного набору. Робота містить 23 таблиці, 42 рисунки і 8 додатків.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи

Основні наукові положення, висновки й рекомендації, які представлені у дисертаційній роботі, є теоретично обґрунтованими і заслуговують на увагу.

Достовірність та коректність теоретичних результатів дисертаційного дослідження Зіньцьо Ю.В. підтверджується їх використанням у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка під час викладання дисциплін «Аграрний маркетинг», «Економіка аграрного сектора» (довідка №5519-Н від 18.12.2017 р.). Значущість практичних результатів засвідчують довідки про впровадження у підприємницькій діяльності фермерського господарства «Збіч» Кам'янка-Бузького району Львівської області (довідка № 15 від 11.04.2018 р.); сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Агрослав» (довідка №34 від 20.04.2018 р.); фермерського господарства «Первоцвіт» (довідка № 7 від 23.04.2018 р.).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

У цілому позитивно оцінюючи наукове дослідження і відзначаючи його високий науково-методологічний рівень і практичну спрямованість, варто зазначити, що робота не позбавлена окремих недоліків і суперечливих трактувань.

1. Ми цілком підтримуємо наукову позицію автора щодо вагомості значення у функціонуванні фермерських господарств їх кооперування. В роботі це знайшло належне відображення і обґрунтування. Однак пізнавальне значення роботи і її наукова новизна були б вагомішими за умови глибшого аналізу причин млявого розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні. Без достатньої аргументації автор вказує, що небажання створювати «асоціації та кооперуватися з іншими фермерами» є загальним недоліком фермерських господарств (п. 1.1).

2. Схвально оцінюючи доробок дисертанта щодо аналізу виробництва продукції рослинництва та тваринництва фермерськими господарствами, водночас відзначаємо, що недостатньо описані причини непривабливості виробництва продукції тваринництва.

3. Аналізуючи функції, які виконує фермер, автор вказує, що він «сприяє розвитку інфраструктури села» (п. 1.1). При цьому не уточнюється про яку інфраструктуру йдеться – виробничу, соціальну чи ринкову.

4. У пункті 3.2 «Використання світового досвіду управління маркетинговою діяльністю на функціонування фермерських господарств в Україні» автор аналізує зарубіжний досвід управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств. Водночас бажано було обґрунтувати напрями його використання в Україні в умовах євроінтеграції з урахуванням особливостей вітчизняного сільського господарства.

5. Підтримуємо думку автора, що одним із способів активізації розвитку фермерства в Україні є державна підтримка (п. 3.1). Однак поза увагою залишаються проблеми неналежної результативності багаточисельних державних цільових програм розвитку вітчизняних фермерських господарств.

Однак, вказані недоліки та зауваження не носять принципового характеру і не заперечують позитивної оцінки дисертаційного дослідження. Автор роботи, Зіньцьо Ю.В., продемонструвала добре розуміння та відчуття актуальності проблеми, успішно вирішила поставлені завдання.

Загальний висновок

Аналіз змісту дисертації Зіньцьо Юлії Володимирівни на тему «Управління маркетинговою діяльністю фермерських господарств України» дає підставу зробити висновок, що вона є цілісним, закінченим, самостійним дослідженням, виконаним на належному теоретичному рівні та має практичне значення. Зміст автореферату і наукових публікацій повністю відповідають основним положенням дисертації.

За змістом, оформленням, науковою новизною та важливістю відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук та пунктам 9, 11, 12, 13 і 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою

Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 (зі змінами та доповненнями), а її автор Зінцьо Юлія Володимирівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства інновацій та дорадництва в АПК ім. І. В. Поповича Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького

О.С. Саламін

